

Nr 33.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 i förordningen den 16 november 1863 angående allmänt kyrkomöte; given Stockholms slott den 15 januari 1926.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 i förordningen den 16 november 1863 angående allmänt kyrkomöte.

G U S T A F.

Torsten Nothin.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 10 i förordningen den 16 november 1863 (nr 61 s. 3) angående allmänt kyrkomöte.

Härigenom förordnas, att § 10 i förordningen den 16 november 1863 angående allmänt kyrkomöte skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 10.

De från Konungen hänskjutna mål böra företrädesvis till behandling förekomma.

Är fråga om antagande av ny bibelöversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes, bör, där de av mötets medlemmar, som till prästeståndet höra, sådant akta nödigt, innan frågan av mötet till slutlig behandling företages, betänkande däröver avgivas av dessa medlemmar samfällt eller genom personer, som de inom sig därtill utse. Arbetsordning i övrigt äger mötet självt bestämma.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 7 januari 1926.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anmäler kyrkomötets skrivelse den 6 november 1925, nr 45, däri kyrkomötet hos Kungl. Maj:t anmält, att kyrkomötet i anledning av en vid mötet väckt motion, nr 77, för sin del godkänt förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 i kungl. förordningen angående allmänt kyrkomöte av den 16 november 1863.

Föredraganden anför:

»I den vid kyrkomötet väckta motionen i detta ämne anfördes, bland annat, *Kyrkomötet*. följande:

I § 10 av kungl. förordningen angående allmänt kyrkomöte av den 16 november 1863 stadgas, bland annat, följande:

'Är fråga om antagande av ny bibelöversättning, psalmbok, evangeliabok, kyrkohandbok eller katekes, böra de av mötets medlemmar, som till prästämbetet höra, betänkande över frågan avgiva, innan den av mötet till slutlig behandling företages. Arbetsordning i övrigt äger mötet självt bestämma.'

I den omständigheten, att i själva kyrkomötesförordningen en bestämmelse inryckts rörande den förberedande behandlingen av frågor rörande de s. k. kyrkliga böckerna, medan åt mötet i allt övrigt överlåtits att själv bestämma sin arbetsordning, ligger tydligen ett uttryck bland andra för den särskilda betydelse, man tillmätt denna grupp av frågor. Och stadgandet avser uppenbarligen att åt dessa frågor garantera den grundligaste möjliga behandling. Huru erkännansvärt än detta syfte är, torde det emellertid, med hänsyn till de erfarenheter, som under kyrkomötets hittillsvarande bestånd hunnit göras, starkt kunna ifrågasättas, huruvida den nuvarande ordningen för nämnda frågors förberedande är den från denna synpunkt ändamålsenligaste.

Uppenbart är till en början, att den s. k. prästerliga avdelningen är en alltför talrik korporation för att kunna med fördel i sin helhet direkt fungera såsom ett utskott, med den noggranna detaljprövning av föreliggande ärenden som av ett sådant förväntas. Med hänsyn härtill har det ock, åtminstone under senare kyrkomöten, varit praxis, att de olika grupperna av hithörande spörsmål, innan de företagits till realbehandling inför avdelningen i dess helhet, hänvisats till särskilda inom avdelningen tillsatta nämnder för en första förberedande behandling. Denna ordning, som innebär, att ärenden av denna art i verkligheten hava att före plenarbehandlingen i kyrkomötet passera tvenne förberedande instanser, kan visserligen synas innebära en synnerligen stark garanti för deras grundliga behandling. Dock motväges denna fördel redan

av den risk, som denna anordning medför, för att den förberedande behandlingen drager så långt ut, att ärendena först under mötets sista dagar kunna företagas till behandling av kyrkomötet in pleno. Speciellt gäller detta om mera omfattande och komplicerade frågor av den art det här gäller, ofta hörande till de viktigaste ärenden, som ett kyrkomöte över huvud kan få att behandla, varför dessas slutbehandling här kan komma att präglas av alltför stark forcering. Å andra sidan kan systemet med förberedande nämnder, då prästerliga avdelningen i dess helhet ock alltjämt har att själva fungera såsom ett slags förberedande utskott, endast delvis neutralisera de för fullgörandet av en sådan uppgift i den prästerliga avdelningens storlek liggande svårigheterna. Upptagas frågorna här på nytt till verklig detaljbehandling, kan, om skilda meningar om de enskilda punkterna i ett omfattande förslag uppstå ock avgörandet i dylika frågor skall ske genom upprepade voteringar inom avdelningen i dess helhet, lätt överblicken över det hela och sammanhanget mellan de olika, ofta genom skiftande majoriteter bestämda besluten riskeras. Väljes åter utvägen med återremiss till de förberedande nämnderna, stegras tydligen faran för jäktande brådska under de senare faserna av ärendenas behandling till det yttersta.

Även från en annan synpunkt medför emellertid den nuvarande anordningen svårigheter för det ändamålsenliga ordnandet av kyrkomötets arbete. Vid tillsättandet av de egentliga utskotten är det ännu ej möjligt att överblicka, i vilken mån den prästerliga avdelningen kan komma att behöva anlita särskilda nämnder, varför ock vid personvalet för de förra någon hänsyn till de senare icke kan tagas. Därmed följer, att man vid tillsättandet av dessa nämnder antingen ofta måste avstå från att tillgodogöra sig de, med hänsyn till de frågor, det gäller — ofta kyrkomötets allra centralaste — mest kompetenta krafterna, eller ock kommer att genom sitt personval störande inverka på fortgången av arbetet inom de egentliga utskotten.

Slutligen synes, med de erfarenheter som vunnits av många lekmanaledamöters insatser jämväl i frågor av nu ifrågavarande art, något skäl för att utesluta lekmännen från den förberedande behandlingen av dessa frågor så långt ifrån föreligga, att en sådan ordning fastmera numera måste te sig som en anomali. Detta har ock på sätt och vis redan kommit till uttryck däri, att åtminstone vid sista kyrkomötet vissa av de då inom prästerliga avdelningen tillsatta nämnderna med sig adjungerade jämväl representanter för kyrkomötets lekmanaledamöter.

Alla de nu antydda synpunkterna synas visa hän på önskvärdheten och lämpligheten av, att den förberedande behandlingen av de i kyrkomötesförordningen § 10 omförmälda ärenden för framtiden ordnas på åtminstone i huvudsak samma sätt som i fråga om övriga ärenden. Emellertid torde det vid närmare övervägande visa sig, att starka betänkligheter kunna göras gällande mot att, på sätt som i en vid senaste kyrkomötet väckt motion nr 62 föreslogs, helt upphäva kyrkomötesförordningens stadgande rörande den särskilda befattning, som de prästerliga ledamöterna hava att taga med hithörande ärenden. Ur principiell synpunkt saknar det icke sin betydelse, att en erinran om dessa ärendens särskilda art och betydelse, sådan som detta stadgande innebar, alltjämt kommer att i själva kyrkomötesförordningen kvarstå. Från praktisk synpunkt åter kunna utan tvivel fall tänkas, då det exempelvis kan finnas lämpligt att mellan utskottsbehandlingen och det slutliga avgörandet i kyrkomötet bereda de prästerliga ledamöterna tillfälle att avgiva ett samfällt utlåtande rörande någon viss sida av ett föreliggande ärende eller ock att jämsides med utskottsarbetet åt ett par speciellt sakkunniga medlemmar av prästerliga avdelningen lämna i uppdrag att verkställa en så att säga mera teknisk utredning av någon viss särskild punkt.

Motionärernas förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 i kyrkomötesförordningen hade den avfattning, härvid fogade bilaga A utvisar.

Kyrkolagsutskottet hemställde i utlåtande nr 37, att förslaget måtte godkännas samt att, under förutsättning att förslaget bleve upphöjt till lag, kyrkomötet måtte förordna, att §§ 12—16 samt § 20 i den för kyrkomötet gällande arbetsordningen skulle från och med den dag, lagändringen trädde i kraft, erhålla viss ändrad lydelse. — Till utlåtandet anmälades reservation av en ledamot.

Utskottets hemställan bifölls av kyrkomötet, varefter mötets beslut meddelades Kungl. Maj:t genom den av mig nu anmälda skrivelsen. (Bil. A.).

Med det av kyrkomötet antagna lagförslaget avses att vinna en mera ändamålsenlig ordning för den förberedande behandlingen av vissa kyrkomötesärenden. Frågan om kyrkomötets arbetssätt står väl i visst samband med ett spörsmål av långt större räckvidd och betydelse än det nu närmast förevarande. Jag syftar härmed på den av riksdagen i skrivelse den 8 juni 1920 gjorda framställningen om utredning angående vissa förändringar med avseende å kyrkomötets konstitutionella ställning och befogenhet. Med anledning av denna framställning uppdrog Kungl. Maj:t den 10 juni 1921 åt dåvarande landshövdingen Johan Widén att verkställa en förberedande utredning i ämnet. Sedan Kungl. Maj:t den 24 november 1922 bestämt, att utredningsarbetet skulle avslutas med maj månad följande år, överlämnade Widén med underdånig skrivelse den 31 maj 1923 en preliminär utredning i frågan. Arbetet har därefter icke återupptagits.

Departementschefen.

För min del har jag för avsikt att, så snart ske kan, vidtaga åtgärd för fullföljande av omförmälda utredning. Arbetet bör efter min uppfattning så ordnas, att om möjligt förslag i ämnet kan av Kungl. Maj:t föreläggas 1927 års riksdag. Emot den av kyrkomötet nu föreslagna ändringen i fråga om mötets arbetssätt, vilken torde vara ägnad att underlätta behandlingen av ifrågavarande ärenden, har jag emellertid icke funnit något att erinra; och då förslagets genomförande ej heller synes föregripa ett avgörande i den nyssnämnda större frågan, anser jag mig böra tillstyrka, att för vidare grundlagsenlig behandling av förslaget lagrådets yttrande inhämtas över detsamma.»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag till *lag om ändrad lydelse av § 10 i förordningen den 16 november 1863 (nr 61 s. 3) angående allmänt kyrkomöte* av den lydelse, bilaga B¹ till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Arrid Torold.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utelutits.

Nr 45.

Godkänd av kyrkomötet den 6 november 1925.

Kyrkomötets underdåniga skrivelse i anledning av väckt motion om viss ändring i kyrkomötesförordningen.

(Kyrkolagsutskottets betänkande nr 37.)

Till KONUNGEN.

I en vid kyrkomötet väckt motion, nr 77, har hemställts, bland annat, att kyrkomötet ville för sin del godkänna följande

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 10 i kungl. förordningen angående allmänt kyrkomöte av den 16 november 1863.

Häri genom förordnas, att § 10 i kungl. förordningen angående allmänt kyrkomöte av den 16 november 1863 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 10.

De från Konungen hänskjutna mål böra företrädesvis till behandling förekomma.

Är fråga om antagande av ny bibelöversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes, bör, där de av mötets medlemmar, som till prästeståndet höra, sådant akta nödigt, innan frågan av mötet till slutlig behandling företages, betänkande däröver avgivas av dessa medlemmar samfällt eller genom personer, som de inom sig därtill utse. Arbetsordning i övrigt äger mötet självt bestämma.

Till stöd för förslaget har i motionen anförts, bland annat, följande.

I § 10 — — — — särskild punkt.¹

Kyrkomötet får i underdånighet anmäla, att kyrkomötet i anledning av förevarande motion för sin del antagit följande

¹ Den här uteslutna delen av skrivelsen överensstämmer med det i föredragande departementschefens anförande återgivna utdraget av den vid kyrkomötet i ämnet väckta motionen.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av § 10 i kungl. förordningen angående allmänt kyrkomöte av den 16 november 1863.

Härigenom förordnas, att § 10 i kungl. förordningen angående allmänt kyrkomöte av den 16 november 1863 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 10.

De från Konungen hänskjutna mål böra företrädesvis till behandling förekomma.

Är fråga om antagande av ny bibelöversättning, psalmbok, evangeliibok, kyrkohandbok eller katekes, böra, där de av mötets medlemmar, som till prästeståndet höra, sådant akta nödigt, innan frågan av mötet till slutlig behandling företages, betänkande däröver avgivas av dessa medlemmar samfällt eller genom personer, som de inom sig därtill utse. Arbetsordning i övrigt äger mötet självt bestämma.

Stockholm den 6 november 1925.

Underdånigst

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 14 januari 1926.

Närvarande:

justitierådet	SVEDELIUS,
regeringsrådet	PALMGREN,
justitierådet	CHRISTIANSSON,
justitierådet	HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 7 januari 1926, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av § 10 i förordningen den 16 november 1863 (nr 61 s. 3) angående allmänt kyrkomöte.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning hovrättsrådet Erik Bergendal.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 januari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anmäler lagrådets den 14 januari 1926 avgivna utlåtande över det den 7 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av § 10 i förordningen den 16 november 1863 (nr 61 s. 3) angående allmänt kyrkomöte; därvid föredraganden hemställer, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Oskar Adelsöhn.